

УДК 37.013(438)

Гришук Юлія Володимирівна

молодший науковий співробітник НДІ освітології
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
asthma@ukr.net

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті здійснено аналіз проблеми розвитку педагогічної освіти у Республіці Польщі у педагогічній теорії. Актуальні аспекти розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі розглянуто за такими напрямками: розвиток музично-педагогічної освіти; розвиток вищих педагогічних шкіл; розвиток вищої освіти недержавної форми власності; розвиток системи післядипломної педагогічної освіти; розвиток університетської освіти та науки; реформування освіти; професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців; формування різних видів професійної компетентності у майбутніх фахівців.

Ключові слова: педагогічна освіта; професійно-педагогічна підготовка; тенденції розвитку педагогічної освіти.

Актуальність дослідження. Дослідження розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі, яка пройшла шлях від постсоціалістичної держави до члена ЄС, має фундаментальне значення для інтенсифікації освітніх реформ в Україні на національному та інституційному рівнях, що пояснюється тісними історичними й культурними зв'язками та близьким геополітичним положенням країн.

Основні засади розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі ґрунтуються на системі законодавчих актів і нормативних положень. Актом, який регулював діяльність вищих педагогічних шкіл у Республіці Польщі в останній декаді ХХ ст., був Закон про вище шкільництво від 12 вересня 1990 р., зміни і доповнення до якого вносилися майже щорічно. Важливою правовою основою з 1982 р. є Карта вчителя (*Karta nauczyciela*) зі змінами від 6 грудня 2007 року, яка регулює позицію професійного рівня вчителів. Основними документами, які регулюють систему професійного зростання та проблеми забезпечення роботою вчителів Республіки Польщі є: Адміністративно-процесуальний кодекс; Закон від 18 лютого 2000 р. «Про зміни до закону про статус вчителя, а також про зміну деяких інших законів»; Закон від 23 серпня 2001 р. «Про внесення змін до Закону «Про

систему освіти», законів щодо реформи системи освіти, а також деяких інших законів»; Розпорядження Міністра національної освіти від 3 серпня 2000 р. щодо отримання ступенів професійного зростання вчителів; Закон від 15 липня 2004 р. «Про зміну статусу вчителя, а також про зміни до деяких інших законів»; Розпорядження Міністра освіти і спорту від 1 грудня 2004 р. щодо сприяння отриманню вчителями ступенів. Завдання, пов'язані з вимогами до рівня професійної підготовки вчителів, містяться також в праці Комітету прогнозів «Польща в ХХІ столітті». Оновлений Закон «Про вищу освіту» від 27 липня 2005 р. визначив основні засади діяльності державних та приватних вищих навчальних закладів.

Актуальні аспекти розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польща розглядали вітчизняні науковці за такими напрямками: розвиток музично-педагогічної освіти (Г. Ніколаї); розвиток вищих педагогічних шкіл (К. Бінницька); розвиток вищої освіти недержавної форми власності (М. Гавран); розвиток системи післядипломної педагогічної освіти (Л. Юрчук); розвиток університетської освіти та науки (В. Майборода, Н. Долгова); реформування освіти (А. Василюк, І. Ковчина); професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців (С. Когут, В. Пасічник, Л. Польова, С. Каричковська, С. Деркач, Н. Шеверун, В. Чичук та ін.); формування різних видів професійної компетентності у майбутніх фахівців (Л. Смірнова, О. Кучай, Л. Шевчук, О. Михальчук та ін.).

Аналіз наукових джерел показує, що дослідження розвитку педагогічної освіти у Республіці Польщі ще не стало предметом цілісного системного аналізу. Зокрема, поза межами наукових досліджень залишається комплексний аналіз впливу європейських інтеграційних процесів на функціонування й розвиток системи вищої педагогічної освіти.

Метою статті є аналіз проблеми розвитку педагогічної освіти у Республіці Польщі у педагогічній теорії.

Виклад основного матеріалу. Проблема професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у Республіці Польща стала предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, В. Р. Пасічник досліджував систему

підготовки вчителя історії у Польщі (80-90-ті роки ХХ століття). Дослідником виявлено провідні тенденції і показано досягнення в розвитку змісту, форм і методів професійно-педагогічної підготовки вчителів історії у вищих навчальних закладах Польщі за період з 1980 до 2000 року. В. Р. Пасічник зазначає, що у процесі дидактичної підготовки студентів у 90-х роках, на відміну від попередніх років, значно посилено увагу до формування в них таких вмінь, як здатність опрацювання авторських програм з історії для різних класів школи; врахування конкретних умов (матеріальна база, регіональні, демографічні особливості та ін.) в організації навчально-виховного процесу в школі; вибору найбільш оптимальних методів навчання учнів, а також вироблення самооцінки їх ефективності. Вчений обґрунтував положення щодо загального та особливого у реформуванні системи підготовки вчителів історії Польщі за останні роки [9, с. 4].

Поряд із суттєвими досягненнями у польській історичній освіті науковцем виявлено ряд негативних тенденцій, серед яких є: скорочення навчальних годин на вивчення історії в школі та інших навчальних закладах середньої освіти: гімназії, ліцеї, професійні школи та ін.; безробіття серед вчителів у всіх регіонах країни; обмеження коштів на наукові дослідження в університетах та педагогічних інститутах, що спричинено зовнішніми і внутрішніми чинниками сучасного соціально-економічного розвитку Польщі; некритичне ставлення до європейських педагогічних теорій та концепцій, які часто застосовуються без врахування політичних, економічних, науково-методичних та інших умов, а також певне нехтування багатим доробком української та російської педагогіки.

В. Р. Пасічник здійснив порівняльний аналіз систем підготовки вчителів історії у вищих навчальних закладах Польщі і України та зазначив, що позитивним для вищих навчальних закладів України є запозичення досвіду застосування проблемних лекцій та проведення конверсаторійних занять; надання студентам можливості у виборі монографічних курсів; використання регіональної тематики у вивченні історичних дисциплін; впровадження інтенсивних методів навчання студентів (мікронавчання, дидактичні ігри, «мозкова атака» та ін.); широке використання у навчальному процесі технічних засобів та комп'ютерної техніки [9].

І. Шемпрух досліджувала тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918-1999 рр.), що дало можливість відтворити історію розвитку системи педагогічної освіти в Польщі за роки її незалежності (1918-1999 рр.); на основі детермінованого аналізу конкретно-історичних обставин визначити періоди розвитку педагогічної освіти в Польщі, а також окреслити функції, які виконували різного типу навчально-виховні заклади для підготовки учителів [11].

Дослідниця виявила провідні тенденції в педагогічній освіті вчителів, а саме: структурна гармонізація; соціально-культурна актуалізація та рівневі піднесення і пов'язане з ним створення можливостей педагогічної освіти на рівні вищих студій вчителям всіх типів шкіл та освітніх закладів; ґрунтовне нормативно-правове забезпечення функціонування закладів педагогічної освіти; зміна суспільного статусу вчителя; зміна цілей навчання і виховного ідеалу під впливом суспільно-політичних та економічних змін, що призводить до змін у цілях і змісті педагогічної освіти; удосконалення управління, пов'язане із залученням до нього учительських організацій та делегуванням ряду управлінських функцій навчальним закладам та органам місцевого самоврядування [11, с. 32].

Варто зазначити, що завдяки дослідженню І. Шемпрух подальшого розвитку набули положення щодо соціально-економічної і політичної зумовленості функціонування системи підготовки учительських кадрів на різних історичних етапах, доцільності розбудови системи педагогічної освіти в період трансформації суспільного устрою, інтеграції в світовий простір і глобалізації із збереженням національних традицій на основі принципів демократизації та гуманізації.

Не менш важливим є дослідження Я. Бельського, який визначив теоретичні та методичні засади підвищення ефективності педагогічної діяльності вчителя фізичного виховання стосовно вимог реформи освіти у Польщі. Науковець обґрунтував критерії оцінювання провідних педагогічних умінь, які детермінують «правильність» фахових дій творчих педагогів, а також виявив ступінь їх впливу на результативність праці вчителя фізичного виховання [1]. Крім того, Я. Бельський визначив вірогідність взаємозв'язку між окремими групами чинників (диспозиційні, інструментальні, ситуаційні) і наявними педагогічними вміннями у вчителів, які

працюють творчо, і тих, що працюють посередньо. Науковцем розроблено праксеологічну модель фахової діяльності вчителя фізичного виховання, здатного ефективно працювати в сучасних умовах реформування системи шкільної освіти у Польщі.

Проблемою підготовки вчителів фізичного виховання у Польщі займався також Р. Мушкета, який, у свою чергу, конкретизував й обґрунтував теоретико-методичні основи модернізації технології оцінювання навчальних досягнень учнів у професійній діяльності вчителя фізичного виховання, а також в системі його підготовки. На основі аналізу стану підготовки вчителя фізичного виховання, причин і перспектив розвитку його контрольних-оцінних дій, конкретизації емпіричних і дидактико-психологічних чинників науковцем модернізовано систему оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичного виховання, визначено межі і багатоаспектність змінних, факторів і компонентів цього процесу; а також розроблено концепцію і технологію оцінювання навчальних досягнень учнів як компонента дидактичного виміру (взаємодія системного, праксеологічного, аксіологічного, компетентнісного, суб'єктного, особистісно-орієнтованого підходів; реалізація під час оцінювання особистісних сенсів суб'єктів освітнього процесу, взаємозв'язок його основних компонентів; предметом виміру у фізичному вихованні є всі властивості учня (соматичні, структурні, фізіологічні, біомеханічні параметри, моторні здібності, рухові вміння, знання про фізичну культуру); дидактичний вимір у фізичному вихованні охоплює кількісні (фізична вправність, фізичний розвиток, стан здоров'я) та якісні складники (рухові, організаційні, утилітарні вміння та знання, доповнені додатковою інформацією щодо позицій та інтересів учня); важливою складовою вдосконалення процесу оцінювання навчальних досягнень учня є його ознайомлення з плануванням, організацією та аналізом власної навчальної діяльності) [5, с. 10].

Р. Мушкета розробив систему підготовки вчителів фізичного виховання до оцінювання навчальних досягнень учнів, яка передбачає формування теоретичної і технологічної готовності до досліджуваного виду діяльності, самооцінку власної діяльності, здатність до неперервного професійного саморозвитку особистості.

Педагогічна система підготовки охоплює навчання майбутніх фахівців у вищій педагогічній школі, підвищення кваліфікації, методичну роботу вчителів, самоосвіту і самовдосконалення та реалізовує загальні (навчальна, розвивальна, виховна, діагностична) і специфічні (технологічна, дослідницька, прогностична) функції [5].

У. Новацка здійснила педагогічний аналіз організації педагогічних практик у вищих педагогічних закладах освіти в Республіці Польщі відповідно до сучасних орієнтацій в освіті. Дослідницею обґрунтовано доцільність і необхідність проведення на математично-природничому відділі вищих педагогічних закладів освіти загальнопедагогічної безперервної практики. До того ж, нею розроблено і обґрунтовано системну модель організації педагогічних практик студентів математично-природничого відділу вищих педагогічних закладів освіти, її структурні елементи, а також безпосередньо критерії ефективності практичної підготовки студентів [8].

Порівняльний аналіз напрямів досліджень практичної підготовки майбутніх вчителів у Республіці Польщі і в Україні, здійснений У. Новацкою, показав, що розв'язання потребують проблеми методологічного характеру в організації педагогічної практики. В Україні більшу увагу приділяють реалізації пізнавальної функції педагогічної практики шляхом введення дослідницьких завдань у зміст педагогічних практик, застосуванню набутих теоретичних знань в практичній діяльності. В Польщі можна зауважити більшу концентрацію зусиль на дидактичному аспекті педагогічних практик, який сприяє набуттю студентами основних педагогічних навиків. В обох країнах спостерігається недостатня кількість досліджень з проблем практичної підготовки майбутніх вчителів і перебігу педагогічної практики [8, с. 18].

С. Я. Когут визначила теоретико-методологічні основи професійної підготовки соціального педагога як самоорганізовуваної педагогічної системи. Вченою зіставлено еволюції систем професійної підготовки соціального педагога в Україні й Польщі та обґрунтовано їх періоди. Також приведено в систему узагальнення сучасних дослідників щодо зародження й формування наукової школи соціальної педагогіки в Україні і Польщі. Встановлено відсутність в системах обох країн ланки

допрофесійної підготовки до соціально-педагогічної діяльності. Це суперечить формуванню цілісної педагогічної системи і не відповідає світовій практиці підготовки соціально-педагогічних фахівців [2].

Б. Сітарська розробила стратегію підготовки та вдосконалення вчителів, яка включає два досліджувані процеси: формулювання завдань викладачами вищої школи для студентів; сприйняття дидактичних завдань студентами та викладачами.

Дослідницею проаналізовано та інтерпретовано статистично і евристично (кількісно та якісно) «світ» вчителів та «світ» студентів. Реконструйовані респондентами (викладачами та студентами) заняття з психолого-педагогічних предметів віднесено до концепцій і моделей підготовки вчителів, які функціонують в педагогічній літературі, а дидактичні завдання, які з'являються в реконструйованих респондентами заняттях – до відповідних типологій, які функціонують в польській науковій літературі [10].

Особливої уваги заслуговує обґрунтований автором холістичний підхід до процесу навчання в вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку вчителів шляхом інтеграції психолого-педагогічного змісту на прикладі дидактичних завдань, запропонованих респондентами і які функціонують в різних типологіях.

В результаті аналізу дидактичних завдань Б. Сітарська визначила та інтерпретувала всі елементи процесу підготовки і вдосконалення вчителів у вищих навчальних закладах з особливим привертанням уваги до проблемних методів, а також до колективних форм діяльності. Доведено позитивний вплив розв'язання дидактичних завдань на формування та розвиток освітніх компетенцій майбутніх вчителів та вчителів-студентів.

Б. Сітарська акцентує увагу на тому, що дидактичні завдання природно видозмінюються в фахові завдання, оскільки вони готують студентів до виконання своєї професійної ролі, навчають їх вирішенню різнорідних та оригінальних дидактично-виховних ситуацій, визначенню даних ситуацій, своєї власної ролі та ролі інших осіб в ігровому процесі, збагачують їхню систему цінностей. Підготовка та вдосконалення вчителів шляхом виконання дидактичних завдань є багатосторонньою підготовкою, оскільки уможливорює засвоєння змісту, вирішення

проблем, сприйняття цього змісту та діяльності. Від якості дидактичних завдань, з педагогіки залежить якість підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах [10, с. 6].

Г. Ю. Ніколаї започаткувала новий напрям порівняльної педагогіки – музично-педагогічна компаративістика, яка досліджує проблеми музично-педагогічної підготовки вчителів у контексті порівняльної педагогіки. Дослідницею створено цілісну картину становлення і розвитку музично-педагогічної освіти в Польщі у тисячолітньому часовому вимірі, передумовами якого визначено педагогічну діяльність музикантів у сфері загальної й академічної освіти та музичну підготовку вчителів, апогеєм – відокремлення у самостійну галузь педагогічної освіти, перспективою – перетворення на компонент мистецької освіти [7].

Г. Ю. Ніколаї встановила історичні етапи розвитку музично-педагогічної освіти в Польщі – конфесійно-музичний (966–1772), деуніфікаційно-освітній (1773–1917), об'єднувально-пошуковий (1918–1939), змістово-організаційний (1945–1988) та євроінтеграційний (починається з 1989 року), які збігаються з епохальними змінами державно-політичного устрою в країні і відповідно з кардинальними перетвореннями у структурі та змісті освіти. Також вченою вирізняє моделі підготовки вчителів музики (автономну та інтегративну), що існують в окремих європейських країнах залежно від традиційної для них структури педагогічної освіти, а також від рівня інтеграції загального музичного виховання і професійної музичної освіти; виявлено новітні тенденції розвитку музично-педагогічної освіти в контексті євроінтеграції і мистецької освіти (стандартизація програмного змісту, яка базується на компетентнісному підході; розвиток в контексті неперервної освіти й освіти дорослих; підсилення міждисциплінарних зв'язків між мистецькими предметами; розвиток в контексті полікультурної музичної педагогіки; інтернаціоналізація наукового простору, яка приводить до активізації компаративістських розвідок, розроблення міжнародних освітніх та дослідницьких проектів і значного збільшення кількості міжнародних конференцій і симпозіумів; підсилення уваги до формування музично-терапевтичних і соціально-

реабілітаційних компетенцій майбутніх учителів музики; комп'ютеризація та впровадження мультимедійних технологій у підготовку вчителів музики).

У дослідженні Г. Ю. Ніколаї конкретизовано: специфіку музично-педагогічної освіти на відміну від професійно-музичної; параметри стандартизації МПО в Польщі; концепцію двопредметної підготовки вчителя музики; теоретичні підходи до мистецької освіти дорослих у структурі університетів третього віку; концепцію ритміки Е. Жак-Далькроза [7, с. 10]

Е. Нероба досліджувала проблему професійної підготовки інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах Польщі, що дозволило виявити соціально-економічні чинники, які впливають на модернізацію процесу професійної підготовки інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах Польщі та обґрунтувати її прогностичні напрями. Вчена здійснила комплексний історико-педагогічний аналіз розвитку системи професійної підготовки інженерів-педагогів у Польщі. Також дослідницею обґрунтовано вимоги до змін у психолого-педагогічній підготовці інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах і доцільні форми їх реалізації як у процесі професійної підготовки, так і в процесі підвищення кваліфікації [6].

Вивчення Е. Неробою спільного і відмінного у професійній підготовці інженерів-педагогів у Польщі і в Україні свідчить про те, що реальний стан кадрів (кількісний та якісний) у системі професійної освіти Польщі та України має суттєві розбіжності. У зв'язку з цим деякі польські психолого-педагогічні дослідження можуть бути цінними для українських науковців, які досліджують проблеми інженерів-педагогів. Для польських науковців і практиків значний інтерес становлять наслідки реформування української системи підготовки педагогічних кадрів для потреб професійної освіти. Дослідницею з'ясовано, що вищі навчальні заклади України здійснюють підготовку майбутніх інженерів-педагогів більш оптимально. Це пояснюється такими факторами: вищі навчальні заклади України надають перевагу моделі інтегрованого навчання майбутніх інженерно-педагогічних кадрів; в Україні діє реформована, багаторівнева, багатопрофільна система педагогічної підготовки для потреб системи професійно-технічної освіти; навчальні

плани включають багато психолого-педагогічних дисциплін; в Україні здійснюється акредитація вищих технічних навчальних закладів, що готують майбутніх інженерів-педагогів; ці заклади проводять науково обґрунтований відбір кандидатів для здобуття інженерно-педагогічної освіти [6, с. 17].

Організаційно-педагогічні умови професійного навчання у центрах неперервної освіти Польщі стали предметом дослідження А. Мушинського. Науковцем було розкрито проблему професійного навчання у недержавних центрах неперервної освіти, підбору і підготовки для них педагогічних кадрів і керівників, а також обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, спрямовані на підвищення ефективності професійного навчання у центрах неперервної освіти, а саме: варіативність та інтегрованість змісту навчання, який передбачає можливість оволодіння кількома спорідненими професіями і відповідає стратегії розвитку сучасного виробництва; застосування нетрадиційних форм навчання у центрах, які враховують базову спеціальність слухача; прикладна спрямованість підготовки і професійного вдосконалення працівників; застосування сучасних технологій управління; організаційно-правове врегулювання функціонування центрів; моніторинг ринку праці регіону та визначення перспектив його розвитку [4]. На основі комплексного аналізу проблеми А. Мушинським уточнено сутність поняття «професійний розвиток», визначено та обґрунтовано фази професійного розвитку робітника у світлі сучасних перетворень у системі неперервної освіти дорослих Польщі і Європи.

Майборода В. С. досліджувала розвиток університетської освіти та науки в Польщі (кінець XX – початок XXI століття). На основі цілісного наукового аналізу вченою встановлено, що процес інтеграції вищої освіти та науки як соціальний феномен включає два умовно визначених і обґрунтованих взаємопов'язаних періоди розвитку університетської освіти і науки Польщі в кінці XX і на початку XXI ст. Кожен період визначається об'єктивними соціально-економічними умовами, особливостями розвитку вищої школи як важливого соціального інституту, суб'єктами реалізації мети й завдань розвитку вищої університетської освіти і науки: 1990–2000 рр. – пошуки нової оптимальної системи розвитку демократичних

основ університетської освіти і науки в умовах створення засад ринкової економіки, що базується на принципах інтеграції, автономізації й масовізації вищої освіти в Польщі; 2000–2010 рр. – інтенсивний розвиток університетської освіти і науки Польщі в період глобалізації, що ґрунтується на принципах: гуманізації і модернізації, відкритості та інтернаціоналізації, інтеграції й диверсифікації, професіоналізації та праксеологізації [5].

Дослідницею удосконалено джерелознавче поле проблематики через його розширення: у науковий обіг уведено документи, категорії й терміни («професорська корпорація», «ліценціат», «матура»), історичні факти, що дало змогу поглибити й конкретизувати відомості про тенденції й закономірності розвитку вищої освіти і науки в Польщі.

Висновки. У педагогічній теорії актуальні аспекти проблеми розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі розглянуто за такими напрямками: розвиток музично-педагогічної освіти; розвиток вищих педагогічних шкіл; розвиток вищої освіти недержавної форми власності; розвиток системи післядипломної педагогічної освіти; розвиток університетської освіти та науки; реформування освіти; професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців; формування різних видів професійної компетентності у майбутніх фахівців. Проте, поза межами наукових досліджень залишається комплексний аналіз впливу європейських інтеграційних процесів на функціонування й розвиток системи вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі.

Варто зазначити, що вивчення тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі в контексті європейських інтеграційних процесів, виявлення переваг і недоліків у реформуванні вищої педагогічної освіти сприятиме вибору оптимальних шляхів ефективного приєднання України до європейського простору вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельський Я. Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності праці вчителів фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Януш Бельський. – К., 2000. – 40 с.

2. Когут С. Я. Системи професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «загальна педагогіка та історія педагогіки» / С. Я. Когут. – Івано-Франківськ, 2005. – 22 с.
3. Майборода В. С. Розвиток університетської освіти та науки в Польщі (кінець ХХ – початок ХХІ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. С. Майборода. – К., 2011. – 24 с.
4. Мушинські А. Організаційно-педагогічні умови професійного навчання у центрах неперервної освіти Польщі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Адам Мушинські. – Тернопіль, 2004. – 22 с.
5. Мушкета Р. Підготовка вчителів фізичного виховання у Польщі до оцінювання навчальних досягнень учнів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Радослав Мушкета. – Тернопіль, 2007. – 42 с.
6. Нероба Е. Професійна підготовка інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах Польщі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ева Нероба. – К., 2004. – 24 с.
7. Ніколаї Г. Ю. Розвиток музично-педагогічної освіти в Польщі (хх століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Г. Ю. Ніколаї. – К., 2008. – 46 с.
8. Новацка У. Організація педагогічних практик студентів математично-природничого відділу вищої педагогічної школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Уршула Новацка. – К., 2002. – 24 с.
9. Пасічник В. Р. Система підготовки вчителя історії у Польщі (80-90-ті роки ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. Р. Пасічник. – К., 2001. – 16 с.
10. Сітарська Б. Теоретичні і методологічні засади дидактичних завдань з педагогіки у процесі підготовки та вдосконалення вчителів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Барбара Сітарська. – К., 2005. – 30 с.
11. Шемпрух І. Тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918-1999 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Іоланта Шемпрух. – К., 2001. – 44 с.

Рецензент

Сисоєва С.О. – д. пед. н., проф., член-кор. НАПН України

Стаття надійшла до редакції 30.01.2015

РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ ПОЛЬШИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Грищук Юлия Владимировна

младший научный сотрудник НИЛ освитологии

Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев

asthma@ukr.net

Аннотация. В статье проведен анализ проблемы развития педагогического образования в Республике Польша в педагогической теории. Актуальные аспекты развития высшего педагогического образования в Республике Польша рассмотрено по следующим направлениям: развитие музыкально-педагогического образования; развитие высших педагогических школ; развитие высшего образования негосударственной формы собственности; развитие системы последиplomного педагогического образования; развитие университетского образования и науки; реформирования образования; профессионально-педагогическая подготовка будущих специалистов; формирование различных видов профессиональной компетентности у будущих специалистов.

Ключевые слова: педагогическое образование; профессионально-педагогическая подготовка; тенденции развития педагогического образования.

DEVELOPMENT OF TEACHER EDUCATION IN POLAND: THEORETICAL ASPECTS

Yuliya V. Hryshchuk

senior researcher of Osvitology Lab
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv
asthma@ukr.net

Abstract. In the article analyzes the problem of teacher education in the Republic of Poland in pedagogical theory. Important aspects of education degree in Poland considered the following areas: the development of music and teacher education; development of higher educational schools; development of higher education in private ownership; development of postgraduate teacher education; development of university education and research; educational reform; professional and pedagogical training of future professionals; the formation of different types of professional competence of future professionals.

Keywords: teacher education; vocational and educational training; development trends of teacher education.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bielskyi Ya. Theoretical and methodological foundations efficiency of teachers of physical education: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Yanush Bielskyi. – K., 2000. – 40 p. (in Ukrainian)
2. Kohut S. Ya. Systems of social teacher training in higher educational institutions of Ukraine and Poland (comparative analysis): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 «zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / S. Ya. Kohut. – Ivano-Frankivsk, 2005. – 22 p. (in Ukrainian)
3. Maiboroda V. S. The development of university education and science in Poland (the end of XX - beginning of XXI century): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / V. S. Maiboroda. – K., 2011. – 24 p. (in Ukrainian)
4. Mushynski A. Organizational and pedagogical conditions of vocational training centers in Poland lifelong learning: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Adam Mushynski. – Ternopil, 2004. – 22 p. (in Ukrainian)

5. Mushketa R. Training teachers of physical education in Poland to the assessment of student achievements: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Radoslav Mushketa. – Ternopil, 2007. – 42 p. (in Ukrainian)
6. Neroba E. Professional training of engineers and teachers in higher technical education in Poland: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Eva Neroba. – K., 2004. – 24 p. (in Ukrainian)
7. Nikolai H. Yu. Development of Music and teacher education in Poland (twentieth century): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / H. Yu. Nikolai. – K., 2008. – 46 p. (in Ukrainian)
8. Novatska U. The organization of pedagogical practices of students of Natural Department of Higher Pedagogical School: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Urshula Novatska. – K., 2002. – 24 p. (in Ukrainian)
9. Pasichnyk V. R. The system of training of history teachers in Poland (80-90 years of XX century): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / V. R. Pasichnyk. – K., 2001. – 16 p. (in Ukrainian)
10. Sitarska B. Theoretical and methodological principles of pedagogy teaching tasks in preparing and improving teachers: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Barbara Sitarska. – K., 2005. – 30 p. (in Ukrainian)
11. Shemprukh I. Trends in the teacher education teachers in Poland (1918-1999): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Iolanta Shemprukh. – K., 2001. – 44 p. (in Ukrainian)